

Materiál

Koordinace podpory strategických technologií a produktů

Výchozí stav

V reakci na stále ještě probíhající krizi spojenou s šířením epidemie koronaviru COVID-19, která s sebou ponese i do budoucna významné dopady do ekonomiky, se ukazuje za potřebné efektivněji koordinovat a zajišťovat podporu technologií a produktů, jejichž produkce je nezbytná pro strategickou bezpečnost státu. Zejména v krizových situacích je nezbytné maximalizovat centrální koordinaci a mobilizaci vlastních výrobních schopností a kapacit České republiky, a to za účelem zajištění zdraví a bezpečnosti občanů a strategické soběstačnosti. Nicméně aby tohoto mohlo být efektivně dosaženo, je nezbytné detailněji analyzovat možný vývoj a na základě analytických vstupů nastavit dlouhodobou podporu výzkumu, vývoje, investic, certifikací, produkce či nákupů strategických produktů a technologií. Koncepční uchopení této agendy pomůže také efektivněji nasměrovat podporu inovačního potenciálu a konkurenceschopnosti českých firem v souladu s Inovační strategií ČR 2019-2030, stejně tak jako celkové strategické odolnosti České republiky.

Návaznost na pracovní tým pro domácí výrobce a další aktivity MPO

Tato agenda byla velmi detailně projednávána v rámci pracovního týmu pro podporu domácích výrobců osobních ochranných prostředků a zdravotnických prostředků (dále jen OOPZP), který od začátku dubna 2020 fungoval pod vedením MPO v návaznosti na činnost Ústředního krizového štábu, ve spolupráci s ministerstvem vnitra, ministerstvem zdravotnictví, ministerstvem obrany, ministerstvem financí, podnikatelskými svazy a asociacemi i dalšími subjekty. V rámci této spolupráce se podařilo zkoordinovat mnoho aktivit na podporu domácích výrobců OOPZP (např. rámec pro objednávky a tendry na osobní ochranné pomůcky, podpůrné dotační programy MPO na rozvoj výroby OOPZP, předložení návrhů legislativních změn, které by umožňovaly snazší a rychlejší a v mnoha ohledech i výhodnější zajištění centrálních nákupů ochranných pracovních pomůcek a rovněž podporovaly strategické technologie a produkty v České republice v dlouhodobém horizontu, zmapování dostupných kapacit a potřeb výrobců apod.). Nicméně jedním ze závěrů tohoto pracovního týmu je, že s ohledem na budoucnost je vhodné aktualizovat a zefektivnit mechanismy, které umožní podporu domácích výrobců i dalších organizací ve všech strategických oblastech.

Aktuální právní úprava umožňuje omezeným způsobem ověřovat skutečný stav připravenosti státu na krizi. Je potřebné zvýšit schopnost státu disponovat komplexními informacemi o tom, jaké jsou vývojové a výrobní kapacity České republiky, ve kterých kritických oblastech jsou jen velmi omezené a ve kterých jsou nulové, resp. ve kterých jsme zcela závislí na zahraničních dodavatelích. Kapacitami je v tomto smyslu chápáno jak technologické know-how, tak produkční schopnosti firem a rovněž stavy zásob kritických produktů – ve smyslu životního cyklu produktu (materiál, polotovary, hotový výrobek). V tomto ohledu je nedostatečně zmapována i bezpečnost kritických subdodávek ve vztahu k potřebným produktům. Kapacity v oblasti OOPZP jsou v tuto chvíli již průběžně mapovány ministerstvem průmyslu a obchodu a agenturou CzechInvest, a to v rámci platformy [CovPoint](#), avšak je nezbytné je ještě efektivněji propojit se strategickými potřebami státu.

Platforma CoVpoint vznikla na začátku nouzového stavu v ČR spojeného s pandemií onemocnění COVID-19 z důvodu potřeby rychlého řešení nedostatku OOPZP a podpory vzniku dalších řešení, která by pomohla čelit této zdravotní hrozbě. Bylo nezbytné najít způsob, jak propojovat nabídku s poptávkou, využít dostupné produkční kapacity, případně organizovat technologický transfer a transfer know-how, který by umožnil rychle a efektivně jednotlivá anti-covidová řešení realizovat. K tomuto

účelu byl vytvořen portál CoVpoint jako jednotné místo státní správy umožňující koncentraci informací, na jedné straně o potřebách, na druhé straně o kapacitách a kompetencích ČR v oblasti OOPZOP či dalších anti-covidových řešeních.

V návaznosti na ukončení nouzového stavu je připravováno přejmenování platformy CoVpoint na GovPoint z důvodu dalšího, univerzálnějšího použití a její další využívání především v oblasti B2B, kdy firmy mohou mezi sebou (ale i s dalšími např. vývojovými a výzkumnými subjekty) vytvářet nové výrobní řetězce. GovPoint může být nastaven pro sběr nápadů k realizaci a fungovat jako platforma pro propojování nápadů s relevantními partnery a podporovat realizaci inovací se zaměřením na strategické potřeby a sektory státu. GovPoint by měl v období případné krize i mimo ni napomáhat firmám při adaptaci na změny v ekonomice a silné přelomové události. Zároveň bude zachován nástroj využitelný v krizových situacích, a to nejen v souvislosti s onemocněním COVID-19.

Při verifikaci jednotlivých nabídek již nyní dochází ke zjišťování exportního potenciálu firem prostřednictvím specialistů agentury CzechTrade a ve spolupráci s dalšími institucemi lze podporovat firmy při jejich expanzi a internacionalizaci. Při podpoře schopnosti prosadit se na zahraničních trzích lze očekávat rozšiřování okruhu firem působících ve strategických oblastech a tím i zajištění potřebné produkční a technologické úrovně.

Legislativní rámec pro dobu krize

Hlavní legislativní rámec upravující chování státu v době krize je Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a změně některých zákonů a Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů. Z § 21 a 22 Zák. č. 241/2000 Sb. vyplývají pravomoci vlády v případě vyhlášeného nouzového stavu uložit povinnost právnické osobě nebo podnikající fyzické osobě, která sídlí/žije na území ČR dodávat výrobky, práce nebo služby, které jsou předmětem jejich činnosti nebo podnikání, a to v přiměřeném množství a také skladovat ve svých prostorách materiál určený pro překonání krizového stavu včetně příslušné logistiky. Za nouzového stavu může vláda nařízením také uložit právnickým a podnikajícím fyzickým osobám povinnost ohlašovací – a sice ve stanoveném termínu oznámit vládou určeným správním úřadům aktuální objem zásob ve stanovených druzích materiálu či věcných prostředcích, aktuální údaje o výrobní či provozní kapacitě a disponibilních zdrojích pracovních sil. Z uvedeného vyplývá, že stávající legislativní úprava umožňuje vládě ČR, v případě vyhlášeného stavu nouze, do značné míry mobilizovat domácí výrobní kapacity. Rovněž zde vyvstává možnost uložit povinnost ohlašovací a vést tak v patrnosti přehled o stávajících know-how, výrobních a skladových kapacitách a zásobách.

Potřebnost koordinace mimo dobu krize a vazba na strategie v oblasti inovací a digitalizace

Nicméně mimo nouzový stav tyto činnosti nejsou koordinovány ve smyslu důkladné analýzy budoucích potřeb, mapování kapacit, návrhů podpory v oblasti podpory inovací, certifikací, investic, strategických produktů, rychlého využití výrobní či vývojové infrastruktury atd. Tyto aktivity jsou tak také v mimo jiné v souladu s Inovační strategií 2019-2030, zejména v rámci pilíře Chytré investice a pilíře Národní start-up a spin-off prostředí, které jsou v gesci MPO, například v těchto cílech:

- Propojit investice do obrany a bezpečnosti s podporou průmyslového výzkumu
- Podporovat zvyšování objemu firemních investic s vysokou přidanou hodnotou
- Podporovat zvyšování investic do perspektivních odvětví
- Podpořit, aby u veřejných zakázek byla zohledňována i další kritéria (nejen hledisko nejnižší ceny) jako je podpora inovací, technologicky zajímavých a rozvoj know-how přínosných řešení
- Vytvořit konkrétní prvky podpory pro vznik a podporu spin-off projektů na národní úrovni

- Definovat strategická odvětví s potenciálem hospodářského růstu a vytvářet nástroje systematické podpory směrem k tvorbě přidané hodnoty na území ČR.

V té souvislosti je vhodné koordinovat implementaci některých opatření na podporu strategických technologií a produktů o s relevantními aktivitami v rámci Inovační strategie. V rámci systému řízení Inovační strategie je zřizován mezirezortní finanční tým pro řízení Chytrých investic do rozvoje průmyslu, infrastruktury a podnikatelského prostředí. Primárním úkolem finančního týmu je kontinuální zajišťování a mapování finančních zdrojů na úrovni EU, mezinárodní i národní úrovni. Cílem je vyhledávání zdrojů a jejich spojování se strategickými potřebami státu, dále příprava nových finančních nástrojů a systémových řešení pro financování projektů. Zároveň je potřeba ale tyto aktivity propojit s mechanismy nastavenými v průběhu krize, jako je platforma CovPoint, dotační programy jako Czech Rise Up, Czech Rise UP 2.0, program MPO Country for the Future, konkrétně výzva v podprogramu „Inovace do praxe“, výzva Technologie-COVID atd. Koordinační mechanismus zajistí tým uvedený v dalším bodě tohoto materiálu. Díky propojení těchto aktivit bude zajištěn sběr informací, jejich analýza a na základě toho koordinace činnosti.

Mimo nouzový stav je kromě podpory investic a inovací nutné ve strategických sektorech podporovat i exportní aktivity firem, které v nich působí. Jejich zahraniční expanze zajistí dlouhodobě potřebnou produkční úroveň, rozvoj firem a tlak na jejich inovační aktivitu, která by měla tvořit hlavní složku konkurenceschopnosti firem (oproti konkurenceschopnosti zajištěné nízkou cenou). V připravované sektorově zaměřené Exportní strategii ČR pro období 2020+, budou tato hlediska strategického charakteru promítnuta při určování prioritních sektorů.

Plně v souladu s cílem efektivního zajištění podpory technologií a dodávek, které jsou nezbytné pro strategickou bezpečnost státu je i příprava mechanismu pro prověřování přímých zahraničních investic. Mechanismus zajistí, aby bylo minimalizováno riziko predátorského převzetí firem, které disponují technologiemi a kapacitami s klíčovým významem pro bezpečnost státu, ze strany rizikových zahraničních investorů. Význam prověřovacího mechanismu poroste současně s plněním výše uvedených cílů, tedy s růstem investic do inovativních odvětví, pokročilých technologií, odvětví s vysokou přidanou hodnotou a propojením podpory průmyslového výzkumu s investicemi do obranného sektoru. Obecně lze konstatovat, že čím pokročilejšími technologiemi budou české firmy disponovat, tím vyšší bude riziko toxických akvizic ze strany bezpečnostně rizikových aktérů.

V neposlední řadě je třeba upozornit na nezbytnost rozvoje kvalitních moderních sítí elektronických komunikací, které jsou nepostradatelnou infrastrukturou v rámci naší společnosti. Bez této digitální infrastruktury by nemohly být poskytovány nejen komunikační služby v době krize, ale ani by se nedal podporovat inovační a technologický růst a vznik nových obchodních modelů a nemohli bychom se považovat za znalostní nebo informační společnost působící v digitální ekonomice. V té souvislosti je vhodné také upozornit na vazbu na 5G strategii České republiky schválenou vládou v lednu tohoto roku a na Akční plán 2.0 pro rozvoj sítí vysokorychlostního internetu.

Podobně jako v dalších zemích, je potřeba, aby se podpora strategických technologií a produktů v České republice stala dlouhodobou prioritou. Z toho důvodu jsou navrhována níže uvedená opatření.

Cíl návrhu

V souvislosti s nezbytností maximalizovat centrální koordinaci vlastních výrobních schopností a kapacit České republiky ve strategických oblastech, je zřizována Rada pro podporu strategických technologií a produktů (dále jen „Rada“), jako pracovní orgán pro řešení strategických hospodářských záležitostí spojených s podporou zajištění podpory strategických technologií a produktů nezbytných pro řešení krizí i jejich následků. Aby tohoto mohlo být efektivně dosaženo, je nezbytné detailně analyzovat

možný vývoj a na základě analytických vstupů nastavit dlouhodobou podporu výzkumu, vývoje, investic, certifikací, produkce, exportu, či nákupů strategických produktů a technologií. Zejména však bude řešit i středně a dlouhodobou strategii podpory strategických odvětví v ČR a jejich implementaci s ohledem na zajištění strategické bezpečnosti a také s ohledem na pozitivní socioekonomické dopady této podpory. Rada bude spolupracovat s gestory implementace Inovační strategie ČR 2019-2030, zejména pak v pilíři Chytré investice v pilíři Národní start-up a spin-off prostředí a s gestory implementace Exportní strategie.

V rámci případné krize pak bude spolupracovat s příslušnými orgány zřízenými dle zákonů č. 240/2000 Sb. a č. 241/2000 Sb. při zajištění a udržení klíčových výrobních a vývojových kapacit při vyhlášení nouzového stavu, stavu ohrožení státu nebo válečného stavu, jakož i při hrozbě vzniku krizové situace, nebo při jiných závažných situacích týkajících se bezpečnostních či ekonomických zájmů České republiky. V této souvislosti bude významným úkolem zřizované Rady zachování a efektivní využití výrobních a vývojových kapacit klíčových pro udržení strategické autonomie, respektive soběstačnosti, státu v době krize a dále zajištění a integrace opatření pro udržení domácího průmyslu v případě krize ekonomické.

V čele Rady stojí předseda Rady. Předsedu Rady jmenuje a odvolává ministr průmyslu a obchodu. Místopředsedu Rady a Tajemníka Rady jmenuje a odvolává na návrh předsedy Rady ministr průmyslu a obchodu. Rada sestává z osob pověřených:

- a) Ministerstvem průmyslu a obchodu,
- b) Ministerstvem obrany,
- c) Ministerstvem zdravotnictví,
- d) Ministerstvem vnitra,
- e) Ministerstvem financí,
- f) Státní správou hmotných rezerv,
- g) Svazem průmyslu a dopravy
- h) Hospodářskou komorou ČR,
- i) Agenturou CzechInvest,
- j) Asociací malých a středních podniků a živnostníků,
- k) Konfederace zaměstnavatelských a podnikatelských svazů,
- l) Rady pro výzkum, vývoj a inovace.

z řad zaměstnanců těchto úřadů a institucí. K jednání Rady je možno přizvat jako hosty zástupce dalších institucí, například zástupce samospráv.

Záměrem je sestavit Radu ze zástupců příslušných úřadů a institucí tak, aby tento představoval průnik napříč tuzemským průmyslovým spektrem a s úřady s působností spjatou s mimořádnou situací. Předpokládá se účast na úrovni náměstků relevantních sekcí za příslušná ministerstva (podpořených jejich odbornými týmy) a osob ve vedoucím postavení za ostatní instituce.

Působnost Rady

V rámci své činnosti Rada:

- a) úzce spolupracuje s vládou a jejími orgány, Národní ekonomickou radou vlády a institucemi na koordinaci definování strategických potřeb státu a jejich propojení s nabídkou české výrobní a výzkumné základny,
- b) provádí komplexní vyhodnocení nabídky, kapacit a potenciálu domácích společností a výzkumných ústavů, a podává návrhy k maximalizaci využití stávajících domácích výrobních kapacit,

- c) závěry tohoto šetření vede ve stálé databázi zřízené pod správou Ministerstva průmyslu a obchodu pro případnou budoucí potřebu, přičemž upřesní parametry fungování této databáze i s ohledem na potenciálně citlivé informace, které mohou být v databázi vedeny. V této souvislosti vyhodnotí vypovídající hodnotu a míru využití obdobných databází, které vznikly v období pandemie,
- d) provádí komplexní vyhodnocení poptávky inovací a výrobků v souvislosti s krizovou situací a strategickými potřebami státu v České republice a zahraničí,
- e) v souvislosti s působností stanovenou v bodu „d“ navrhuje ve spolupráci se Státní správou hmotných rezerv uspokojení státní poptávky,
- f) za pomoci principů hospodářské mobilizace stanovených v zákonech 240/2000 Sb. a 241/2000 Sb. nastavuje metody efektivního uspokojení poptávky v rámci tuzemské produkce,
- g) spolupracuje s gestory Inovační strategie ČR 2019-2030 a dává doporučení k podpoře výzkumu, vývoje, inovací a technologického transferu v oblastech strategických technologií a produktů,
- h) spolupracuje s gestory Exportní strategie a dává doporučení k podpoře exportu a spolupráce se zahraničními partnery v oblastech strategických technologií a produktů,
- i) dává doporučení k podpoře investic v oblastech strategických technologií a produktů (a to jednak formou posíleného zaměření investičních pobídek na strategické výrobce na území ČR, ale dalšími formami podpory), ve spolupráci s gestorem pilíře Chytré investice v rámci Inovační strategie 2019-2030,
- j) spolupracuje s gestorem mechanismu pro prověřování zahraničních investic a dává doporučení k ochraně bezpečnostních zájmů ČR v oblasti strategických technologií a produktů,
- k) v souvislosti s působností stanovenou v bodech „d“ a „f“ navrhuje a dle schválení vládou případně spravuje podpůrné mechanismy pro investice do perspektivních technologií a výrobků,
- l) zajišťuje koordinaci a podporu urychlení procesu povinného posuzování shody vlastností nově zaváděného strategického výrobků s právními předpisy (jeho certifikace) a ověřování inovací a výrobků v souvislosti s krizovou situací a strategickými potřebami státu v České republice a zahraničí,
- m) navrhuje kritéria pro určení strategických či perspektivních technologií a produktů v návaznosti na možné příčiny krizových stavů a jejich dopadů na společnost,
- n) navrhuje zvýšit připravenost České republiky pomocí zavádění poznatků a zkušeností ve zdravotnictví, vzděláváním určeným lokálním centřům, posílení infrastruktury a celkové spolupráce regionů v oblasti zdravotnictví, a dalších systémových projektů v oblasti zdravotnictví,
- o) spolupracuje s ústředními orgány a osobami z krajů, které jsou klíčové pro definování priorit při dodání materiálů, průběžnou koordinaci a vzájemnou informovanost,
- p) navrhuje další opatření, která mohou dále zefektivnit naplnění cílů tohoto materiálů.

V rámci působnosti stanovené v bodu „e“ může předseda Rady předložit na schůzi vlády návrh na pořízení kritického materiálu k maximálnímu možnému uspokojení státní poptávky. Po schválení návrhu je tento postoupen Státní správě hmotných rezerv k zajištění. Pořízený materiál je následně uskladněn Státní správou hmotných rezerv a dle potřeby případně přerozdělován.

Součástí materiálu je rovněž Statut Rady uvedený v příloze tohoto materiálu.

Databáze Platformy

- Databáze obsahuje závěry platformou prováděné analýzy nabídky, kapacit a potenciálu domácích společností a výzkumných a certifikujících ústavů tak, aby tyto byly připraveny a použitelné pro případnou budoucí potřebu Platformy.
- Z hlediska nároku na stálost tuto databázi spravuje Ministerstvo průmyslu a obchodu.
- Databáze je neveřejná. Nicméně je otevřená pro registraci z iniciativy samotných firem a ústavů.
- Vzhledem k předchozímu bodu se předpokládá propojení databáze s platformou GovPoint, čímž bude zajištěno zpřístupnění příslušných částí databáze veřejnosti.